

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร จากการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมกับการใช้ประโยชน์จากการชมรายการคุณพระช่วย และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมกับความพึงพอใจจากการชมรายการคุณพระช่วย ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกสรรและแสวงหาข่าวสาร (Selective and Information Seeking Theory) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (The Uses and Gratifications Theory) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเปิดรับชม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับชมรายการต่าง ๆ ทางสื่อโทรทัศน์ โดยเฉพาะรายการเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจ (Survey Research Method) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Administration Questionnaire) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบผสม (Mixed Sampling) จากประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นผู้ชมรายการคุณพระช่วย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ โดยสุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

จากนั้นนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประเภทแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการบรรยายข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย ความพึงพอใจจากการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรายการคุณพระช่วย และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งได้แก่ สถิติการทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากรสองกลุ่ม (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison) โดยใช้การทดสอบชนิด LSD (Least Significant Difference) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 45 -54 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดดูโทรทัศน์ทุกวัน โดยเปิดรับชม 1 - 2 ชั่วโมงต่อวัน ในช่วงเวลา 18.01 - 22.00 น. มากที่สุด

ในส่วนของการพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย พบว่า ความถี่ในการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ 2 ครั้งต่อเดือน และระยะเวลาในการเปิดรับชมส่วนใหญ่ คือเปิดรับชมตั้งแต่ต้นจนจบรายการ (1 ชั่วโมง) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตั้งใจชมรายการคุณพระช่วยตลอดรายการ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วยในระดับสูง โดยมีความเฉลี่ยรวมของคะแนนพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย (ความถี่ในการเปิดรับชมรายการ และระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการ) เท่ากับ 2.624

ผลการวิจัยในส่วนการใช้ประโยชน์จากรายการคุณพระช่วยนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้ประโยชน์จากรายการในด้านทั่ว ๆ ไปอยู่ในระดับสูง โดยใช้ประโยชน์จากการที่รายการทำให้รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน มากที่สุด และใช้ประโยชน์ในการที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากรายการมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน น้อยที่สุด ส่วนการใช้ประโยชน์ในด้านวัฒนธรรมไทย กลุ่มตัวอย่างใช้ประโยชน์จากรายการในด้านวัฒนธรรมไทยในระดับสูงมาก โดยใช้ประโยชน์ในการที่ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมากยิ่งขึ้น มากที่สุด และใช้ประโยชน์จากการที่สามารถได้รับความรู้เกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย น้อยที่สุด สรุปแล้ว กลุ่มตัวอย่างใช้ประโยชน์จากรายการโดยรวมอยู่ในระดับสูง

ผลการวิจัยในส่วนความพึงพอใจจากการชมรายการคุณพระช่วย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจด้านเนื้อหารายการอยู่ในระดับมาก โดยพึงพอใจในเนื้อหาที่เสนอในรายการให้ความรู้เรื่องค่านิยมดี ๆ ของไทย มากที่สุด และพึงพอใจในเนื้อหาที่น่าสนใจมีความกระชับรัดกุม น้อยที่สุด ส่วนความพึงพอใจด้านการดำเนินรายการนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจด้านการดำเนินรายการอยู่ในระดับมาก โดยพึงพอใจในเรื่องการสนทนาระหว่างผู้ดำเนินรายการกับวิทยากรเป็นไปอย่างกลมกลืน มากที่สุด และพึงพอใจในส่วนของคนตรีประกอบรายการมีความไพเราะ น้อยที่สุด สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรายการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ตัวแปรทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มี

เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุณพระช่วยแตกต่างกันด้วย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครกับการใช้ประโยชน์จากการชมรายการคุณพระช่วย จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับชมมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับปานกลางกับการใช้ประโยชน์จากการชมรายการคุณพระช่วยทั้งในด้านทั่ว ๆ ไป และด้านวัฒนธรรมไทย รวมทั้งการใช้ประโยชน์โดยรวมด้วย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครกับความพึงพอใจจากการชมรายการคุณพระช่วย จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับชม มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับปานกลางกับความพึงพอใจจากการชมรายการคุณพระช่วยในด้านเนื้อหารายการ และมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำกับความพึงพอใจจากการชมรายการคุณพระช่วยในด้านการดำเนินรายการ โดยเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมกับความพึงพอใจทั้งสองด้านดังกล่าวรวมกัน จะพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับปานกลาง